

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI LAP.

Megjelenik reggeli és esti kiadásban, tehát mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 10 ft, félévre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy óra 1 ft. — Az esti kiadás külön küldésért a vidékre: Egész évre 1 ft 50 kr., fél-évre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy óra 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

Előfizetési feltételek:

Egy évre 1871 jan. — dec.	10 ft	—	kr. o. é.
Félévre „ jan. — jun.	5 „	50 „	o. é.
Évnegyedre „ jan. — mart.	3 „	—	o. é.
Két óra „ jan. — febr.	2 „	—	o. é.
Egy óra „ „	1 „	—	o. é.
Az esti kiadás külön küldésért a vidékre 1 ft 50 kr			
Félévre „ „ „ „	„	80 „	
Évnegyed „ „ „ „	„	40 „	
Két óra „ „ „ „	„	30 „	
Egy óra „ „ „ „	„	20 „	

Bukarestből, január végén.

t. A ki a moldva-oláh fejedelemségek belállapotát közvetlen közelből szemléli, az ugyan legkevesebbet sem tart a román királyság ábrándjának valóságától. Nem felfelé, az erősödés fokozatán haladnak itt a dolgok, hanem süllyednek lejjebb és lejjebb napról napra, mintha itt lápra lenne alapítva az ország minden alkotmányos intézményeivel egyetemben.

A pártvillongás, tusakodás egy pillanattal sem szűnhet; minden párt csak arra törekszik, hogyan ássa alá a fennálló kormányt alaposlopait; elég erre bizonyítékul reá mutatni ama tényre, hogy Károly rövid uralkodása óta 8 mindenféle párt-színezetű miniszterium cserélkezett, csaknem egy félszáz úgynevezett államférfi kopott el, a nélkül, hogy az ország és nép ennek láthatólag használt vette, vehette volna; sőt országszerte oly zűrzavar állott be a közhatalmzat minden ágában, hogy abba rendet hozni nem egy hohenzollerni fejedelem kormányának, de egy félistennek is alig sikerülhetne már. A pártok küzdelmeikben csak arra ügyeltek, hogy eljuthassanak a kormányrudig; ha valjon kezeik elég erősek-e annak szilárd vezetésére, elméjük elég érett-e az irány megadására — erre nem gondoltak; mintha csupán pünkösdi királyságra vágytak volna, nem bánva, ha nyomukban is jár a vízőzön: így termelt meg az a zavar, melyben a nagyok biztosan, könnyöködők szerint használhatnak, de a kisebbek okvetlenül hálába kerülnek.

A román sajtó nagyobb része is beleesett ama ragályba, mely a román államférfiakat lepte el. Nem volt az a valódi tekintély, képesség, melyet ne ocsárolt, sárral ne dobált volna, s még jó volt, ha ennyivel beérte és nem igyekvők akaró sütni a hazaáruló, idegenekkel cimboráló tradator nevet.

Az illető párt- és sajtóviszonyok hatása túlterjedt az államkormányzat körén, megmetelyezte a polgári érényekben ugy is szűkölködő társadalmi köröket is: e forrásból fakadtak fel az izraeliták barbar üldözései, s a vörösek cummunisticus zavargásai, garázdálkodásai.

A németek szívós természetét öröklött fejedelem odáig jutott, hogy nincs országában párt, a melyre támaszkodhatnék. Lehet, hogy csak a levegőben van, de minduntalan ismétli magát a hír, hogy szándéka lemondani, s az országból eltávozni. Közelebről jelent is meg egy ily értelmű levele Károly fejedelemnek, mely igazolja a foltéveseket. Hanem azért nem valószínű, hogy odahagyja a postját, míg Bismarck erre jelt nem ad, ez pedig havak előtt aligha elkövetkezik.

Különbön itt tekintélyes párt dolgozik abban, hogy Károlyt elhatározása kivételére büzdítsa mielőbb; hogy ezek kinek javára dolgoznak, könnyű lenne kitalálni. Ezek zavart akarnak mindenáron; ezt elis érhetik; ha-

nem akkor a magát győztesnek vélt pártnak oly valaki hághatna nyakára, kiről itt még nem is álmodoznak, s mindenesetre koczára lenne téve a fejedelemségek jelen nemzetközi, meglehetősen biztosított állása is.

Egy londoni lapban olvasám, hogy a francia tábornokoknak hátat fordított a stratégia tudománya; ez engem arra emlékeztet, hogy a mi itteni román vezér-férfiaink megváltak a józan észről, nem belreformok és megerősödés képezi működésük czélpontját, hanem ambíció, nagyvási viselkedés; pedig ha elleneik újjal mutat-hatnak reá, hogy szabadelvű alkotmány alatt sem képesebb rendesen kormányozni enmagukat — Könnyen tutela alá juthatnak. Különösen azóta fenyegeti őket ez eshetőség, mióta legtöbb potectoruk másnak kényszerült jól táplált, de dicsőség és hatalomból kifogyott vendége lenni.

Az országházról.

r. A mai (jan. 31.) ülés nagyon alkalmas volt a nemzetgazdasági tanulmányra. A vitát ily tanulságossá Mátyás Arisztid reflexiói tették, hozzá járult chez Tisza Kálmán is szokott sulyérvel, így hatványozván furcsa módon azon közgazdasági ujdanduj-alapelveket, melyeket előtűk Simonyi és Horn E. állítottak fel a parlament felvidítására.

Azt kérdehetné valaki, hogyan lehet a földmiv. ipar- és kereskedelmi miniszterium költségvetését tárgyaló ülésről ily módon reflectálni. Biz ez nem az én hibám. Ha vannak parlamentünkben szónokok, kik a legkomolyabb tárgyakat is mulatságossá alakítják, ennek egyedül ők az okai, talán azért, hogy mulattatva akarnak okulni — pardon! — oktatni.

Hogy az ezáltal sorompóba lépett ellenzéki szónokok a nagy Széchenyi politikáját követve „az országot gazdaggá tenni” igyekeznek, én el nem vitatom, de hozzá teszem, hogy csak is szóvirágokat szaporítanak, a mi nem, de — úgy mondják haszontalan industria.

Az egyik például azt hozta fel, miért nincsenek Magyarországnak külön consulai, mert a mostaniak nem képviselik a magyar érdekeket. Erre találóan mondá Szilávy miniszter, hogy ez Svédország és Norvegiában sincs különben, mint nálunk, s hogy külön consulatusok felállítása nem lenne gazdálkodás — szerintünk pedig eltérne Széchenyi nemzetgazdasági elveitől. A magyar magyar Helfy, ki e külön consulatusokat sürgette, e közben elárulta, hogy soha se tekint bele „Budap. Közl.”-be, mert azt állítja, hogy nálunk nem szoktak consulatusi jelentéseket közzé tenni; pedig azokat elolvastva, meggyőződhetett volna arról is, hogy a közös consulok nem ignorálják a magyar érdekeket.

Nagy derűtséget szerzett volt a háznak Simonyi Ernő azon okoskodása, hogy a magyar bor kivitele azért oly csekély, mert nálunk alig találni néhány hordó egyforma bort, ennek pedig a kormány az oka; mert ha a docksok fel lennének állítva, ott egymásra lehetne halmozni a hordókat; a tudós képviselő úgy látszik azon jó hiszemben él, hogy a hordódongák érintkezésében rejlik a borok egyformásításának mestersege. Nemde t. olvasóm a hol ily eszméket pengetnek, ott lehet tanulni, ott a szónoklatra fordított idő nem aranyat, de fekete gyémántot ér.

legmélyebb tisztelet lengi át azokat, s a mi azzal leg-szorosabb összeköttetésben van: a szabadság s emberi jogok iránti tisztelet. Egy alkalmat sem mulasztott el, hogy a szabadság iránt ragaszkodását ki ne fejezze, polgári, politikai és vallási szabadság iránt egyformán, s annak tiszteletét másokban is ne élessze. Mert becsülte az istennel rokon emberi természetet: irt, beszélt s társadalmi úton hatott a rabszolgaság s háború, az emberiség ezen legsötétebb szennyfoltjai ellen; azért mennydörgött erkölcsi haragja egész ékes-szólásával az embertársain hatalmaskodó, az emberiséget lealacsonyító zsarnok ellen. Ez érzületét nagyszerűen fejezi ki Napoleon élete s jelleme fölött irt értekezése; azért támadta meg oly bátran ama theologiai irányt, mely az emberi akaratot szabad helyett szolgákaaratnak állítja. Szabadság szeretetének fénylő bizonyossága Milton, a szabadság e vértanuja, jellemét s írásait tárgyzó értekezése, s bár maga unitárius lelkész volt, a katolikus Fenelon, mint példája az önfeláldozó emberszeretetének, benne talált legnagyobb dicsőítőjére. Nem a tömeg, hanem az egyén szabadsága mellett küzd. Nem az emberiség — mint elvont fogalom — hanem az ember az ő szeretetének tárgya; szerinte nem az ember van a társadalomért, nem a polgár az államért, hanem ellenkezőleg ez amazért, s az állam épen azért áll fenn, hogy az egyén jogait megőrizze, biztosítsa.

A rövid életírat után a nagy amerikai írónak következő társadalmi értekezései következnek: 1.) Az önművelésről. 2.) A jelen korszakról. 3.) A munkás osztályok emeléséről. 4.) Észrevételek a nemzeti irodalomról. 5.) A nevelésről. Mily fontos, s a közlésre mily jól választott tárgyak.

Horn ismert nemzetgazdászunk már practicusabb embernek mutatta magát a jan. 30—31-ki vitákban; ő a borkereskedés akadályát az utak rossz-aságában keresi, főleg ennek elhárítását várta a kormánytól; hanem itt a tapasztalt férfit ismét meglepetkezett arról, hogy kiválólag a megyei utaknak kellene javulniok s ezt a municipiumok hanyagolják el, tehát ismét alap nélkül vádolta a kormányt, mely sürget, de többnyire hasztalan.

Tisza Kálmán lett volna hivatva jóvá tenni Simonyi és Horn elbotlásait, az az helf-olni; hanem igen is nagy fervorral veté magát a dolgok közepébe; így aztán midőn az ipariskolák fel nem állításáért Szilávyt sarkolta, nem vette észre, hogy ezt a tromfot tulajdonképp a közoktatásügygyérről szemben kell vala kijátszania; azon megjegyzése is kárba ment, hogy miután jó lenne, ha „mindenki előbb gyakorlatilag tanulmányozná a mezőgazdaságot” s azután menne a gazdasági iskolába, e végre pedig tanult farmerekhez kellene küldeni őket, — mert bárha kiálták is balról, hogy ilyen farmerek „vannak minden megyében” az ilyen logó általánosság érthető nyelven azt teszi: lehetnek, de nagyon kevesen.

En bevallom bűnömöt ezáltal Horn E.-től profit-roztam legtöbbet. Töle tanultam e vita alatt, hogy az embert művelni kell — már t. i. borkereskedővé is — és ebben teljes igazsága van; hanem azt is ő mondá, hogy nálunk még az ipar a czéh-rendszer nyűgeiben sinlik; de már ebben nem volt igaza, mert van újabb iparrend-tartásunk, mely az ilyen üzletek legnagyobb részét szabaddá tette — előjogokkal bíró czéheket ma nálunk bizony nem találai. Hja a ki messziről jött, elfáradt, nem ér reá mindennek végére járni.

A fővád azonban az volt a földmiv., ipar és kereskedelmi miniszterium ellen, hogy költségvetése hanyagul és felületesen készítettett el; pedig kitűnik a miniszter feleletéből, hogy az ő miniszteriumában sokat és szorgalommal dolgoztak; például kész az ipartörvény, az erdészeti törvény, bánya-törvénykönyv stb., stb., csak-hogy a sajtó és szakemberek irányadó nyilatkozataira várnak, nehogy csak úgy meglepjék velök a parlamentet.

Ép a felett merengtem el, mily szépen tudná Horn E. az egyes miniszteriumok ressortjait berendezni, midőn hallom, hogyan ad felvilágosítást Szilávy egy ellenzéki pártvezérnek a budgetkészítés alapeveiről, hogyan felejteti a zárszámadás és költségvetés közti különbséget; már azon töprekndtem, vajjon ki számára mondatnak el e kezdetlegességek, midőn látom, hogy a ház a költségvetés érintett ágát elfogadja a részletes vita alapjául, s Tisza és Tancsics határozati javaslatait elveti s így Hornnak sem volt ideje a közlekedési miniszteriumot a földmiv., ipar- és kereskedelmivel egyesíteni — tempi passati!

Pest, január 30.

*) A delegáció ma este bevégezte a hadügyi költségvetés tárgyalását. Tegnap és ma a rendkívüli költségvetés volt szavazás alatt s nagy törlések általában nem történtek. A magyar delegáció, miután a hadügyminiszter a területi hadosztályok felállítását megígérte, e nagy horderejű terv valószínűsítését nem sokat habozott a védelmi és harczképesség szükségleteinek megszavazásában.

Csak-hogy ez ismét ne szenvedjen valami haladé-
kot. Ziehy Nándor gr. indítványa, mely szerint a miniszternek még csak a jövő delegáció elé kellene terjesztenie, ily haladéka vezetne, s ez a bizalmat ismét megingatná a törekvések őszintesége iránt. Lajthantul, az igaz, hogy nem igen szívesen veszik e kérdés sürgetését, azonban, a ki a katonai reactió túlnyomó hatalmát meggyengíté, hihetőleg e kérdésben is elérí célját, s minél előbb valószínűsítanék e nagyszerű és üdvös intézmény.

A német delegáció ellenben nagy törléseket tesz, s az izeneltvitások sora után az együttes ülések kétség-kívül nagy számban mutatandják azon sajátosság látványt, melyben két testület együtt ül s nincs más szó, mint az „igen” és „nem”, a „ja” meg a „nein.”

A magyar delegációban holnap a Skene-féle consortium mulasztásaira vonatkozó indítványok fognak tárgyalatni. Ezzel kapcsolatban megemlítést érdemel Ernst Kelemen azon elfogadott indítványa, hogy Magyarország is állítsanak oly gyárakat, melyek a katonai ruhaneműek, posztó, fejrénemű sat. előállítására rendeltetvén.

Az erdély-részi törvénykezési tisztviselői fizetés javításának ügye, melyet Kemény Gábor b. terjesztett be a képviselőházhoz, de tulajdonképp Török Dániel gyula-fejérvári képviselő kezdeménye folytán jött létre, úgy látszik általában pártolásra találend. Deák megígérte, hogy támogatni fogja az ügyet.

Most a napi kérdés, ki lesz a belügyminiszter?

Erre a válasz ma már határozott, s az, hogy Tóth Vilmos államtitkár. Szilávy nem akart megválni tárczájától. Helyette államtitkárrá pedig miután Széll Kálmán nem fogadta el, Bujanovics Sándort szemelték ki, ez azonban még teljesen megállapítva nincs.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppel Alajosnál (Woll-zelle 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent.

Nyitlári cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések a hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

A horvát miniszter helyébe, mint újabban értesülünk, csakugyan Pejacsevics Péter gróf van kijelölve.

A báni változás oka abban áll, hogy Rauch báró nem igen kedvelt egyén Horvátországban s több rész-vényes társulatban való érdekeltsége helyzetét igen ne-hézzé tette, gyanúsításokat vont maga után, melyeket az ellenzék lapja minden nap élesen hangoztatott s e miatt a „Zatocnik”-nak, mint tudva van, sajtó pere is volt.

Rauch helyébe az általában kedvelt népszerű Bede-kovicsot teszik, ki vagyons ember és mindennemű rész-vényes vállalatától távol áll.

Legújabb táviratok.

Berlin, febr. 1. Páris capitulatioja által 180,000 ember lett fogolytá; 400 tábóri ágyú és golyószóró, valamint 1500 vár-ágyú esett zsákmányul; ez utóbbiak között a legsúlyosabb kaliberű tengerészeti ágyúk, valamint a saját flottilla pécnczelos ágyú-sajkái és sok vasúti anyag is van. A belforti vartüzérségnél lőszér-hiány kezdett mutatkozni. A német katonáknak tiltva van a Páris városába való bemenetel, a főparancsnokság külön engedélye nélkül. A párisi kormány visszavonta a nagytanácsok feloszlatása iránt közelebbiről kiadott rendeletet.

New-York, jan. 31. A németek közt az egész országban nagy öröm uralkodik Páris capitulatioja folytán. Tömeges meetingek hívatnak össze.

London, jan. 29. Otway volt angol külügyminiszteri államtitkár kinyilatkoztatja a „Times”-ben, hogy a parlamentben bizonyítékok fognak felhozni az iránt, hogy a háborút Poroszország idézte elő.

Bordeaux, febr. 1. A „Corr. Havas” jelenti: Ugy hiszik, hogy az összeülőndő nemzeti gyűlekezethez első tényező leand: a minisztertanács elnökének kivérezése, ki a kabinetet megalakítja. Eddigelő a valószínű jelöltek ezen állásra: Favre, Gambetta, Thiers, Picard és Grevy. Valószínű, hogy a három előbbnevezettek egyike fog megválasztatni. A megszállva tartott departementekben a választások — úgy látszik — az october végén tett fegyverszüneti ajánlatokba kijelölt feltételek mellett fognak eszközöltetni.

Berlin, febr. 1. Nyílt levelekre nézve a Párisba intézett postai küldeményezés ismét meg van engedve.

Berlin, febr. 1. A „Spener'sche Ztg” mondja: Jóléretesült körökben megerősítik, hogy a Favre és Bismarck közt folyt előértekezleten egyetértés jött létre a köntendő béke alapjai iránt.

Berlin, febr. 1. A „Prov. Corr.” jelenti: A császár a fegyverszünet alatt is Versaillesban marad, a hol az ő jelenléte egy a délen való további hadműveletek, valamint a bekövetkezendő alkudozások tekintetéből szükséges.

Born, febr. 1. Hivatalos közlések szerint a szövetségi kormány egyezséget kötött (de kivel?) a francia hadaknak Lesverrieresnél svájci területre átlépése iránt. 3000 ember St.-Croixnál már át is lépett. Az összes szám mintegy 80,000 lehet. A cantonokba való elosztás a népesség számának aránya szerint történend. A francia tüzérség ma Verrieresig menend.

Beszélgetés Gambettával.

Most midőn a férfi lemondott, kinek kezében volt nagy részt 4 hó óta Franciaország sorsa, meg kell ragadnunk minden alkalmat, mely annak lelkebe hágy bepillantani.

A „Daily Telegraph” levelezője Bordeauxban találkozt Gambettával, vele folytatott beszélgetéséből a következőket közli:

„A bordeauxi praelectség nagy termekben ült egy asztal mellett Gambetta, mely tele volt mindenféle papírral, levelekkel, távirattal, térképpel és hivatalos irattal. Az elfogadás módja, valamint a beszélgetés a legkövetségbe se viselte magán a feszes hivatalos bélyegyet. Oly benyomást gyakorolt, mint egy mivel franczia gentleman. Miután a beszélgetést az angol sajtó magatartására vonatkozó általános megjegyzéssel nyitám meg, és én utaltam a közvéleménynek Sedan utáni megváltozására, Gambetta szavamba vágott:

„És az angoloknak egészen igazságuk volt, hogy eleinte Poroszország mellett voltak hangolva. — Az a háború, melyet Napoleon császár kezdett meg, jogtalan volt, és Franciaország igazi küzhanglata az ellen volt.” Egy francia sem óhajtolta házja sereginek megveretését és ezért veszteségeinket mindén osztály melyen sajnálta, még azon francziák is, kik, mint én és többek, mindent megtevénk, hogy a háború megizenedését megakadályozzuk.

De a mi Angliát és a többi távol álló nézöt illeti — azon nem csudálkozom, hogy azok rokonszerve eleinte Franciaország ellen volt intézve. De a mostani háború nem folytatása annak, melyet juliusban izentek meg. Ama háború a porosz király saját szavai szerint a császár és tettei ellen volt intézve. Az Weissenburgnál kezdődött és Sedánál végződött. De a mostani háborút

TÁRCZA.

Könyvismertetés.

Channing E. V. válogatott művei. Angolból fordítják az unitárius tanárok. 1 kötet. Társadalmi tárgyak. Kolozsvárt 1870. A előszót, illetőleg Channing (olv. Csenning) életét irodalmunk jeles kriza János írta meg. E lapok köre nem engedheti meg, hogy a bár különben rövid életrajzot avagy csak vázlatban is ismertessük. Az évszámok megemlítése mellett csupán az általános vonásokra kell szorítkoznunk. Channing született 1780. Newportban Rhode-Island államban, meghalt 1842-ben, élete 63-ik évében. Mint ember, lelkész és philosophus, reformer és államférfi epochalis helyet foglal el kora vezérférfiai között. . . . Meggyőződés, szó és élet mindig összhangzásban volt benne; őszintébb ember nem volt nála, ki tartalék nélkül egész lelkét mindig kifejezni vala kész, a mit igaznak elismert, azt magában és másokban is valóítani törekedett. Ural-kodó jellemvonása az emberszeretet volt s értelmi munkásságának is ez volt főiránya. Az embert, mert ember szerető — minden tekintet nélkül a fajra, nemzetiségre, külső állásra, sőt erkölcsiségre is — szóval mesterének a Jézusnak tanaihoz és példájához hívebb soha és senki sem volt.

Mi Channinget legkitűnőbbben jellemzi s őt minden íróktól és szónokoktól egyenileg megkülönbözteti, az ama rendkívül nagy becsülés, melyet írásai az emberi természet irányában kifejeznek. Az emberi szellem iránti

